

GEEF **ARMOEDE** GEEN KANS

VEROVER
DE STAD

hasselt.pvda.be

PVDA

SOCIAAL

RECHTVAARDIG

ACTIEF

1. STAD ZONDER ARMOEDE

Wat moet het komende stadsbestuur prioritair doen? De armoede aanpakken!

Zo luidde het antwoord van de meer dan 1.000 Hasselaren die onze Grote Bevraging invulden. Armoedebestrijding is onze prioriteit. In Hasselt groeit één op zeven kinderen op in armoede. Dat is nu al twee keer zoveel als tien jaar geleden. En toch is armoede de olifant in de kamer. Het stadsbestuur zwijgt erover en voert vooral een bestraffend beleid van 'eigen schuld, dikke bult'. De symptomen van armoede worden bestreden, maar niet de structurele oorzaken. Dat zien wij anders. Wij willen mensen versterken. Wij zetten volop in op wonen, werk, gezondheid, op onderwijs en ontplooiing. Daar worden mensen sterker van, en de stad ook.

We hebben een globaal en geïntegreerd plan van armoedebestrijding. In alle 26 bestaande ontmoetingscentra in Hasselt willen we laagdrempelige wijkwerkingen, waar mensen terecht kunnen met problemen rond huur, water- of energiefacturen, belastingaangiftes volgens het principe 'koffie en papieren'. We herbevestigen daarbij de eindverantwoordelijkheid van het OCMW in het garanderen van de sociale grondrechten. We zorgen ervoor dat de stedelijke dienstverlening bereikbaar, begrijpelijk en behulpzaam is. We pleiten voor een automatische toekenning van sociale rechten en een actieve benadering van rechthebbenden. Vier op tien Belgen die recht hebben op leefloon krijgen dat nu niet, bij gebrek aan kennis en wegens allerlei bureaucratische beslommingen. We garanderen het recht op wonen en op toegang tot water en energie als mensenrecht. En last but not least, we lanceren een proefproject rond het optrekken van het leefloon tot boven de armoedegrens voor de éénoudergezinnen. Het leefloon is een federale materie, maar niets verhindert Hasselt om voor de éénoudergezinnen, de meeste kwetsbare groep van mensen in armoede, een specifieke inspanning te doen. Het zou een wereld van verschil maken voor de éénoudergezinnen. Het kost een half miljoen euro per jaar. Dat is één honderdste van het geld dat de stad nu investeert in megalomane projecten zoals de parking voor bijna 2.000 auto's onder de luxeappartementen in de Quartier Bleu (54 miljoen euro) of het nieuwe stadhuis (53,7 miljoen euro).

WAT WE WILLEN

ÉÉN. EEN ACTIEF WIJKCENTRUM IN ELKE WIJK OF DEELGEMEENTE

- Hasselt telt 26 ontmoetingscentra (OC's). Één in elke wijk of deelgemeente. Maar in de meeste centra werd de dienstverlening afgebouwd. Wij willen dit omkeren. We voorzien in elk OC een laagdrempelige dienstverlening die bereikbaar, begrijpbaar en behulpzaam is.
- Het OC helpt bij administratieve problemen via het concept 'koffie en papieren'. Bij een kop koffie of thee krijgen mensen hulp om officiële papieren in orde te maken, de energiefactuur uit te pluizen en andere problemen op te lossen.
- De diensten die we in het OC voorzien kunnen verschillen van budgetbegeleiding, woonbegeleiding, arbeidsbegeleiding, begeleiding bij energie- en waterproblemen tot hulp bij onderwijs en opvoeding.
- Met huisbezoeken en straathoekwerk gaan we actief de wijk in om mensen te bereiken die de weg naar het OC niet vinden.
- Met buurtwerkers bouwen we in onze OC's aan een sterke, warme en solidaire wijk. We organiseren ontmoetingsmomenten en -activiteiten zodat de mensen uit de wijk elkaar beter leren kennen. Er zijn al een aantal mooie voorbeelden in die zin.
- We voorzien zittingen voor de wijkagent waar bewoners terecht kunnen met hun kleine en grote ergernissen.

TWEE. HET OCMW DRAAGT DE EINDVERANTWOORDELIJKHEID

- We herbevestigen de eindverantwoordelijkheid van het OCMW voor het garanderen van een menswaardig bestaan voor iedereen die op het Hasselts grondgebied verblijft. Het OCMW moet – ook in de nieuwe vorm – de regie opnemen in het lokaal sociaal beleid en moet het middenveld daarbij als partner betrekken.
- Iedereen met een hulpvraag moet bij het OCMW, desgewenst via een OC, terecht kunnen voor hulp en begeleiding. Uitgangspunt daarbij is dat ieders sociale grondrechten gegarandeerd worden.
- Daarbij is een actieve rechtenverkenning en kennisgeving van belang: nagaan op welke rechten en sociale tegemoetkomingen elke bezoeker recht heeft.
- De stad start zelf een proefproject om het leefloon van éénoudergezinnen op te trekken tot boven de armoedegrens. Zij vraagt aan de federale overheid om hier werk van te maken voor alle vervangingsinkomens en minimumlonen.

DRIE. AUTOMATISCHE RECHTENTOEKENNING

- We organiseren een één-loketsysteem en organiseren het zo dat de verschillende rechten automatisch toegekend worden.
- We passen het ‘*only-once* principe’ toe: als je een papier eenmaal binnenbrengt, moet het ook gebruikt kunnen worden voor andere aanvragen. Dat maakt het leven voor iedereen eenvoudiger, ook voor de administratie.

VIJF. ENERGIE EN WATER ZIJN MENSENRECHTEN

- Via de Lokale Adviescommissie (LAC) voor Water en Energie garanderen we de toegang tot stromend water en energie. Niemand wordt afgesloten. De toegang moet voorrang hebben op de schuldaflossing. Budgetmeters zijn in deze geen oplossing.
- We rekenen geen herinneringskosten meer aan bij basisvoorzieningen zoals energie en water. We zetten in op structurele oplossingen: via begeleiding met tips en tricks om het verbruik te verminderen (ledlampen, spaarkranen) of via installatie van zonnepanelen via een derdebetalersregeling (zie verder).
- We versterken het Energiefonds en het Fonds Jovel. Zo kunnen we beter tussenkomen om (een deel van) de schulden kwijt te schelden in gevallen waar volledige betaling van opgestapelde facturen onrealistisch is.

VIJF. HET RECHT OP WONEN GARANDEREN VOOR ALLEN

- We werken de Hasseltse achterstand weg ten opzichte van het gemiddelde van de Vlaamse centrumsteden in sociale woonbouwprojecten.
- We zorgen voor woonbegeleiders in onze OC's. Zij helpen het recht op degelijke huisvesting te vrijwaren. We organiseren er gratis juridische bijstand voor huurders.
- Verhuurders stimuleren we de maatschappelijke dienstverlening te informeren van zodra een huurder twee maand huurachterstand heeft. Uithuiszetting kan enkel in het geval er toegang tot een andere woning is.
- De diensten Huurinterventie en Preventieve Woonbegeleiding bouwen we verder uit.
- We organiseren het hele jaar door een noodopvang voor dak- en thuislozen. Deze opvang biedt ook overdag onderdak. We breiden de bestaande dienst Housing First uit. Wie bij de noodopvang aanklopt, moet binnen de drie maand toegang krijgen tot een woning, via de internationale regels van het Housing First-principe. We werven woonbegeleiders aan om het gebrek aan hulpverlening binnen de dienst Housing First in Hasselt te verhelpen.

VISIE

In het najaar van 2017 organiseerde de PVDA een grote bevraging in Hasselt. Vijf maanden lang trokken vrijwilligers de straat op om een veertigtal programmavoorstellen voor te leggen aan meer dan duizend mensen. Als opvallendste resultaat uit die Grote Bevraging komt het belang dat Hasselaren hechten aan een stad zonder armoede. Een meerderheid wil dat een volgend stadsbestuur prioritair inzet op armoedebestrijding.

Hasselt is een welvarende stad. Prestigieuze nieuwbouwprojecten rijzen als paddenstoelen uit de grond. Maar Hasselt is ook een stad waar de tweedeling tussen rijk en arm groeit. Steeds meer mensen maken zich zorgen over inkomen en uitgaven: voeding, kledij, huur, gas, water, elektriciteit, telefoon, school, hoger onderwijs ... Op het einde van het inkomen is er te vaak nog een stukje maand over. Dat zorgt voor stress en onzekerheid.

Wie een woning van slechtere kwaliteit moet huren en slecht woont, wordt sneller ziek. Gezinnen met een te kleine woonruimte hebben meer stress. Kinderen die niet rustig kunnen studeren lopen sneller schoolachterstand op. Arm zijn maakt ziek en ziek zijn maakt arm. In Hasselt groeit één op de zeven kinderen op in armoede. Dat is nu al twee keer zoveel als tien jaar geleden. Één op acht jongeren groeit op in een gezin zonder werk. Dit zijn akelige cijfers.

Er zijn structurele maatregelen nodig. Maatregelen rond wonen, werk, gezondheid, onderwijs, ontplooiing: allemaal essentiële pijlers in het gevecht tegen armoede. Elk van deze punten vind je afzonderlijk terug in dit stadsprogramma. Maar specifiek voor mensen in een bijzonder moeilijke situatie is er ook een specifieke aanpak nodig. Daarover hebben we het hier.

ÉÉN. EEN ONTMOETINGSCENTRUM MET WIJKWERKING IN ELKE WIJK EN DEELGEMEENTE

Hasselt telt 26 ontmoetingscentra (OC's). De hulpverlening – waarvoor de OC's oorspronkelijk opgericht zijn – is in de meeste centra echter afwezig. Meestal kan je er enkel zalen huren. Heel wat Hasselaren komen niet rond, stapelen schulden op, maar weten niet waar ze hulp kunnen vragen. Ze weten nauwelijks waar ze recht op hebben. Sommige OC's ontwikkelen vanuit hun filosofie een eigen programma voor hun doelgroep. Dit is het geval in de OC's van Runkst, Ter Hilst, Kuringen Rode Rok, Heilig Hart, Banneuxwijk en Kempische Wijk. Maar de toegang tot de hulpverleners blijft hier beperkt tot enkele uren per week. Vaak fungeert de werking slechts als wegwijzer naar de hulpverleners van het OCMW.

In enkele OC's leveren de wijkwerkers schitterend werk. Ze werken samen met vrijwilligers en vzw's, organiseren opleidingen, buurtfeesten, brengen bevolkingsgroepen samen. Wij willen een toegankelijk OC met wijkwerking in elke wijk en deelgemeente van Hasselt. Via buurtwerkers bouwen we aan een warme wijk. We organiseren ontmoetingsmomenten en –activiteiten, zodat mensen uit de wijk elkaar beter leren kennen.

Zo'n OC is deels ook een dienstencentrum. Met het concept 'koffie en papieren' helpt het OC bij administratieve problemen. Zo willen wij een laagdrempelige dienstverlening dicht bij de mensen brengen. Mensen krijgen er hulp om officiële papieren in orde te maken. We voorzien er budget-, woon- en arbeidsbegeleiding. Waar nodig ook hulp om de energie- en waterfactuur uit te pluizen, raad rond onderwijs en opvoeding.

We brengen het OCMW-aanbod naar de buurthuizen. Hiermee realiseren we het één-loketten-systeem. De hele dienstverlening toegankelijk maken op één plek, op loopafstand en dit in een ongedwongen sfeer. Geen moeilijke woorden en geen jargon, geen digitale doolhoven, maar hulp op maat. Via een 'rechtenverkenner' gaat het OC samen met de mensen na of zij wel alle sociale tegemoetkomingen krijgen waar ze recht op hebben. Want velen vragen hun rechten niet aan.

Met zo'n dienstverlening vermijd je dat mensen verder wegzakken in de problemen. Het terugverdieneffect ervan is groot. Je investeert in mensen en zorgt tegelijk voor een hoger inkomen bij hen die je aan het werk helpt.

Vanuit het OC gaan buurtwerkers met huisbezoeken en straathoekwerk de wijk in om mensen te bereiken die de weg naar het OC niet vinden. Op die manier pakken we ook de groeiende eenzaamheid aan en werken we aan een betere veiligheid en samenhang.

In de OC's voorzien we, tot slot, ook zittingen voor de wijkagent. Bij de wijkagent kunnen bewoners terecht met kleine en grotere ergernissen. Ze melden er onveilige verkeerssituaties, fout parkeren, sluike storten of verdachte gebeurtenissen. Vaak is de aanwezigheid van de wijkagent voldoende om mistoestanden snel op te lossen.

TWEE. HET OCMW DRAAGT DE EINDVERANTWOORDELIJKHEID

De vroegere Commissies van Openbare Onderstand waren een 'armenzorg' voor wie uit de boot viel. Die armenhulp was een gunst en geen recht. Met de OCMW-wet van 1976 werd deze hulp een recht. De wet bevestigde het recht op maatschappelijke dienstverlening om 'eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.' Met deze wet kreeg het OCMW de opdracht deze dienstverlening te verzekeren. Het was de stap van armenzorg naar welzijnszorg.

Onze samenleving heeft een laatste vangnet nodig. Zodat iedereen die nood heeft aan hulp, de gepaste dienstverlening krijgt. Maar de maatschappelijke werkers van het OCMW ervaren een 'verzakelijking'. Ze krijgen minder ruimte voor menselijk contact en voor opvolging en moeten meer tijd investeren in administratie. Maatschappelijk werk is in de eerste plaats mensenwerk en geen computerwerk. Wij willen dat de stad en het OCMW terug hun eindverantwoordelijkheid opnemen in het garanderen van een menswaardig bestaan voor iedereen. Dat ze het middenveld daarbij betrekken als partner en niet als 'onderaannemer' of 'brandblusser'.

Het 'laatste vangnet', dat houdt ook in dat elke Hasselaar een inkomen heeft waar hij of zij menswaardig mee kan leven. Daarvoor moet een inkomen boven de armoedegrens gegarandeerd zijn. Vandaag ligt het leefloon voor een aantal mensen heel ver onder de armoedegrens. Het leefloon voor een alleenstaande bedraagt 892 euro terwijl de Europese armoedegrens voor een alleenstaande op 1.115 euro staat. Een verschil van 223 euro. Voor een gezin met twee kinderen bedraagt het leefloon 1.190 euro en staat de Europese armoedegrens op 2.341 euro. Een verschil van maar liefst 1.151 euro per maand.

Wij willen het leefloon optrekken tot aan het referentiebudget. Dat referentiebudget komt overeen met de Europese armoedegrens. Wij willen ook dat het leefloon onvoorwaardelijk is. En dat het rekening houdt met een veranderende realiteit. Zo moet ook samenhuizen kunnen, zonder dat je een derde van je leefloon verliest. Vandaag rekent het OCMW je bij co-housing meteen als samenwonende, ook al heb je geen relatie. Het gevolg is dat je leefloon zakt van 892 naar 595 euro.

De federale overheid bepaalt het bedrag van het leefloon. De regering belooft al lang het op te trekken, maar dat gebeurt niet. Nochtans berekende het Planbureau dat het financieel haalbaar is, aangezien er ook een terugverdieneffect zal zijn. Dat zit zo: met een hoger leefloon stijgt de consumptie en worden er dus meer taken betaald, zodat de overheid meer inkomsten heeft. Als signaal naar de federale regering, starten we in Hasselt zelf een proefproject en trekken we het leefloon voor de eenoudergezinnen - dit is de meest kwetsbare groep van gezinnen in armoede - op tot boven de armoedegrens. Dat is perfect mogelijk. Het zou onze stad jaarlijks ongeveer een half miljoen euro kosten. Vergelijk dat eens met de 53,7 miljoen euro voor het nieuwe stadhuis of de 54 miljoen euro voor de nieuwe parking van bijna 2.000 auto's onder de luxeappartementen in de Quartier Bleu.

DRIE. AUTOMATISCHE RECHTENTOEKENNING

Veel mensen die recht hebben op een uitkering doen daar geen beroep op. Er is sprake van onderbescherming. Dit geldt ook voor de verhoogde tussenkomst in gezondheidszorgen, op vlak van fiscaliteit, het alimentatiefonds, schooltoelagen, etc. Duizenden mensen lopen een huurpremie mis. Het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin onderzocht deze onderbescherming. Conclusie: veertig procent van de rechthebbenden op een uitkering, vraagt die uitkering niet aan. Een van de redenen daarvoor is dat mensen vaak bij het OCMW aankloppen met het gevoel als profiteurs of fraudeurs bekeken te worden. Dat is het gevolg van het 'eigen schuld dikke bult' discours van de rechtse partijen. Zo verarmt de samenleving.

De wil om echt hulp te bieden is cruciaal. Heel wat mensen ervaren het onthaal van het OCMW als weinig helpend. Je moet voortdurend aantonen dat je behoeftig bent, met een reeks attesten, papieren en bankuittreksels. Heb je wel genoeg inspanningen gedaan om werk te vinden? Kan je familie je niet helpen? Is je aanvraag geen sociale fraude? De sociale fraude wordt slechts op vijf procent geraamd terwijl veertig procent van de rechthebbenden geen hulp aanvraagt. De prioriteiten liggen verkeerd.

Je belastingbrief is bijna helemaal ingevuld via de app Tax-on-web. Toch moet je allerlei papieren verzamelen om te bewijzen dat je recht hebt op bepaalde sociale tegemoetkomingen. De overheid heeft je gegevens en toch moet je ze telkens opnieuw bewijzen. Als je je rechten niet zelf aanvraagt, krijg je niets. Dat is onlogisch. Wij willen verschillende basisrechten automatisch toegekend zien.

Voor verschillende tegemoetkomingen moet je vaak steeds weer dezelfde papieren verzamelen. Ook dat kan eenvoudiger: breng je een papier eenmaal binnen, dan moet het ook gebruikt kunnen worden voor andere aanvragen. Dat is het *only-once*-principe. Het maakt het leven voor iedereen eenvoudiger, ook voor de administratie.

VIER. ENERGIE EN WATER ZIJN MENSENRECHTEN

Onze Grondwet bepaalt dat iedereen recht heeft op een menswaardig bestaan. Zonder water of zonder energie is dat niet mogelijk. Om die reden lanceerde de PVDA tien jaar geleden een petitie voor btw aan 6 procent op elektriciteit en vocht de PVDA twee jaar lang voor de afschaffing van de Turteltaks, met tal van ludieke acties en een geslaagde procedure voor het Grondwettelijk Hof.

In 2016 had 14,5 procent van de Hasseltse gezinnen te maken met energiearmoede. Dat betekent dat hun energiefactuur 11,8 procent of meer van hun beschikbaar inkomen opslokt. Daarnaast heeft bijna 4 procent van de gezinnen te maken met verborgen energiearmoede: zij beknibben zodanig op hun verbruik dat ze minder dan de helft verbruiken van wat gelijkaardige gezinnen verbruiken in gelijkaardige woningen. In 2016 lag het aantal afsluitingen van elektriciteitsmeters in Hasselt bij de hoogste van alle Vlaamse centrumsteden.

Vandaag heeft het OCMW een Energiecel of Lokale Adviescommissie voor Energie. Mensen met schulden bij hun energieleverancier komen terecht bij de 'sociale leverancier', zijnde Infrac of Eandis. Die werken samen met de Energiecel van het OCMW. Zij maken met de klanten een afbetalingsplan en verplichten hen een budgetmeter te laten installeren. Voor elektriciteit alleen telde Hasselt vorig jaar 414 gezinnen of meer dan 12 procent van de private huishoudens met een budgetmeter. Met zo'n budgetmeter kan je enkel elektriciteit of gas krijgen als je de meter eerst oplaadt. Het is een ontoereikende en averechtse maatregel. Het maakt mensen n et meer energiearm. Want mensen met betaalmoeilijkheden krijgen geen toegang tot het goedkoopste tarief op de markt. De 'sociale leverancier' rekent immers een duurder 'ontradingstarief' aan. Onbegrijpelijk maar waar: dat dient om te vermijden dat mensen bij hen 'blijven hangen'. Ze moeten de reguliere energiemarkt op van zodra de schulden afgelost zijn. De budgetmeter is geen structurele oplossing en biedt slechts twee uitwegen: geen energie meer of schulden maken op andere posten. Bud-

getmeters kosten de gemeenschap ook nog eens handenvol geld. Wij willen dat omkeren door meer in te zetten op collectieve oplossingen: een haalbaar afbetalingsplan opstellen samen met de klant, tips en tricks rond ledlampen en andere energiebesparende maatregelen, installatie van zonnepanelen via een derdebetalersysteem (zie verder, programmapunt rond ‘Klimaatneutrale stad’). Die aanpak waarborgt een blijvende energievoorziening naar behoefte.

Ook water is een basisbehoefte. Je poetst er je tanden mee, je spoelt er het toilet mee door, je drinkt het, je kookt ermee, je poetst ermee ... Geen menswaardig bestaan zonder stromend water. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties erkende drinkbaar water en goede sanitaire voorzieningen als een mensenrecht. In het jaar 2000 betaalde een gemiddeld gezin 100 euro per jaar voor stromend water. Vandaag is dat al 378 euro. De gemiddelde waterfactuur steeg tussen 2005 en 2016 met 89 procent in Vlaanderen. Niet zozeer de waterprijs zelf steeg, maar wel de taksen voor riolering en waterzuivering. Die kosten werden vroeger door de gemeenschap gedragen, met algemene middelen uit de stadskas. Zij worden nu hoe langer hoe meer doorgerekend naar de bewoners.

Het kan niet dat je mensen een basisbehoefte als water ontzegt. De slimme watermeter is net zomin als de budgetmeter een oplossing voor mensen met betalingsmoeilijkheden. Bovendien kosten zo’n watermeters héél wat geld. Met de PVDA slaan we al jaren op deze nagel. De Lokale Adviescommissie Water moet de toegang tot stromend water garanderen, met haalbare afbetalingsplannen, spaarkranen, opsporen van eventuele lekken. Wij willen meer inzetten op huisbezoeken om mensen met betalingsachterstand te bereiken. Daarvoor is voldoende personeel nodig.

De schuldenberg van bepaalde mensen kan soms zo hoog oplopen dat volledige schuldaflossing onrealistisch is. Op zo’n moment is het aangewezen (een deel van) de schuld kwijt te schelden. Dat gebeurt nu al via een Energiefonds en het Fonds Jovel (voor water). Maar deze fondsen zijn ontoereikend. Wij willen ze uitbreiden zodat meer mensen in nood er beroep op kunnen doen.

VIJF. HET RECHT OP WONEN GARANDEREN VOOR ALLEN

Ons plan van aanpak voor meer betaalbare woningen in Hasselt staat onder hoofdstuk 2 van dit programma. Hier hebben we het kort over enkele noodzakelijke maatregelen voor de bescherming van mensen in armoede.

In Hasselt zijn er volgens de officiële cijfers van het OCMW 73 geregistreerde daklozen. In de OC’s willen we woonbegeleiders die helpen zoeken naar een gepaste huisvesting. We willen ook preventiever werken. De verhuurders willen we stimuleren om de maatschappelijke dienstverlening te informeren zodra iemand twee maand huurachterstand heeft. Dat geldt zowel bij sociale huisvesting als op de private huurmarkt. Tegelijk willen we de diensten Huurinterventie en Preventieve Woonbegeleiding verder uitbouwen, ondersteunen en promoten. De maatschappelijke werkers van deze diensten gaan ter plaatse om actief te helpen wanneer huurders huurachterstal hebben. Zij bekijken samen met de huurder wat mogelijk is, en op welke tegemoetkomingen de huurder recht heeft. Daarnaast onderhandelen ze met de eigenaar om uithuiszettingen te voorkomen. Een uithuiszetting kan enkel indien er toegang is tot een andere woning.

Wij willen het hele jaar door een noodopvang voor dak- en thuislozen die ook overdag onderdak biedt, met een aparte opvangplaats voor gezinnen met kinderen. Wie bij de noodopvang aanklopt, moet binnen de drie maand toegang krijgen tot een woning, via het Housing First-principe. Het basisidee van Housing First is: eerst een woonst aanbieden en vervolgens begeleiding opstarten op maat van de mens. Internationaal onderzoek wijst uit dat Housing First de efficiëntste en meest kosteneffectieve manier is om dakloosheid te bestrijden. We werven bijkomende woonbegeleiders aan, dit om het gebrek aan adequate hulpverlening en begeleiding in Hasselt te verhelpen. Daarnaast willen we een shelter volgens het bed-, bad-, broodprincipe, voor wie niet terecht kan in de reguliere noodopvang.